

**ORJUUS, SISÄLLISSOTA JA VAPAUS: MUISTITIETOTUT-
KIMUS WILLIAM H. ROBINSONIN JA LONDON R. FERRE-
BEEN ORJANARRATIIVEISTA**

Heikki Severi Heiska
Kandidaatintutkielma
Historia
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

KUVAT

1. William H. Robinson.....	7
-----------------------------	---

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tausta ja aikaisempi tutkimuspohja.....	1
1.2	Lähteet ja rajaus	3
1.3	Menetelmät, rakenne ja tutkimuskysymykset	4
2	WILLIAM H. ROBINSONIN TARINA.	8
2.1	Kokemukset orjuudesta ennen sisällissotaa.....	8
2.2	Kokemukset orjuudesta sisällissodan aikana	11
2.3	Kokemukset sisällissodan jälkeisenä aikana	12
3	LONDON R. FEREBEEN TARINA	15
3.1	Kokemukset ennen- ja sisällissodan aikana	15
3.2	Kokemukset sisällissodan jälkeisenä aikana	16
4	PÄÄTÄNTÖ.....	19
	LÄHTEET.....	22

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja aikaisempi tutkimuspohja

Scott Hancock mainitsee kirjassa *Slavery, Resistance, Freedom*, että ei voi ymmärtää Yhdysvaltojen historiaa, vielä vähemmän sen sisällissodan historiaa, jos ei tiedä siellä asuneiden afroamerikkalaisten tarinoita.¹ Tämä kiteyttää mielestäni hyvin myös oman tutkimukseni tarkoituksperän. Tutkimukseni tarkastelee kahta omaelämäkerran muodossa olevaa orjanarratiivua Pohjois-Carolinan osavaltiosta, joista molemmat on kirjoitettu Yhdysvaltojen sisällissodan jälkeisenä aikana. William L. Andrews on kirjassaan *Slave Narratives After Slavery* jakanut orjanarratiivit ajallisesti kahteen kategoriaan: antebellum (ennen sisällissotaa kirjoitetut) narratiivit ja postbellum (sisällissodan jälkeen kirjoitetut) narratiivit.² Andrews perustelee omaa tutkimustaan sillä, että sisällissodan jälkeiset orjanarratiivit ovat jääneet historian tutkimuksessa paljon vähemmälle huomiolle kuin sotaa edeltäneet narratiivit.³

Antebellum narratiiveille tyypillisiä piirteitä oli orjaelämän kuvaaminen etelässä, sekä kirjan julkaisupaikka, mikä oli yleensä joku suuri kaupunki, kuten Boston, New York tai Lontoo, jossa orjuutta vastustava liikehdintä oli parhaiten organisoitu. Tyypillinen piirre oli myös se, että antebellum kirjallisuudessa tarinan keskiössä oleva orja monesti väkivaltaisesti kapinoi orjuutta vastaan, tai järjestää oman karkaamisensa. Ennen sotaa kirjoitetut orjanarratiivit olivat määrältään vähäisempiä, mutta niiden kirjoittajat monesti menestyivät elämässä tai nousivat kuuluisuuteen pohjoisessa asuvien afroamerikkalaisten, ja orjuutta vastustavan liikehdinnän keskuudessa. Näitä henkilöitä ovat esimerkiksi Frederick Douglass ja William Wells

¹ Hancock 2007, XIX.

² Andrews 2011, VII–XXVII.

³ Andrews 2011, VII.

Brown.⁴ Orjanarratiiveista huolimatta monella pohjoisen valkoihoisella oli sisällissotaan saakka käsitys ”tyytyväisestä orjasta”, joka eli yksinkertaista ja onnellista elämää⁵, tämä käsitys kuitenkin haihtui pois orjanarratiivien, sisällissodan ja vapaudenjulistuksen seurauksena. Aikaisempaa tutkimusta ennen sotaa kirjoitetuista orjanarratiiveista on esimerkiksi William L. Andrews ja David A. Davisin teos *North Carolina slave narratives: the lives of Moses Roper, Lunsford Lane, Moses Grandy & Thomas H. Jones*, joka tutkii neljää antebellum orjanarratiivia Pohjois-Carolinan osavaltioista.⁶

Käsittelen työssäni kahta sodan jälkeen kirjoitettua postbellum orjanarratiivia: Robinsonin omaelämäkerta on julkaistu vuonna 1913 ja Ferebeen omaelämäkerta on julkaistu vuonna 1882. Sodan jälkeen kirjoitetuille postbellum narratiiveille tyypillisiä piirteitä oli esimerkiksi poikkeaminen urheista tarinoista, joissa orja karkaa isännältään pohjoiseen turvaan, koska moni orja ansaitsi vapautensa ihan vain kestämillä aikansa orjuudessa. Moni entinen orja tunsu ylpeyttä siitä, että selvisi kahleista olemalla lojaali, ahkera ja hyvä orja, eivätkä he menettäneet itsearvoaan tai tarkoituksellisuuden tunnetta. Kaikista ei ollut suunnittelemaan omaa nerokasta pakoaan orjuudesta, jolloin huonoista vaihtoehtoista parhain oli monesti isännän luottamuksen voittaminen hyvällä palvelulla ja lojaalisuudella. Postbellum narratiiveissa yleinen piirre on ylpeys omasta elämäntyöstä: oli se sitten pellolla tai virkamiehen virassa.⁷ Teoksien julkaisu ei myöskään enää ollut rajoittunut muutamaankin isoon kaupunkiin.

Postbellum omaelämäkertoissa kerrotaan useasti orjuuden vääryyksistä, ja kirjailijat saattavat kertoa orjana koetuista ajoista verrattain vähän, tai sitten kärsimyksiä on kuvattu hyvin yksityiskohtaisesti. Keskeinen narratiivi on myös, miten tarinan henkilö nousi orjuudesta kunnioitettavan henkilön, kuten papin tai virkamiehen asemaan käytännössä tyhjästä. Mikään muu yksittäinen ammatti- tai talousryhmä ei pitänyt orjanarratiiveja hyödyllisempänä sen tarkoitusperille kuin sisällissodan jälkeinen afrikkalaisamerikkalainen pappisministeriö. Monet papinvirassa olleet orjanarratiivien kirjoittajat antoivat itsestään kuvan afroamerikkalaisen yhteisön (kuten kirkon) hengellisinä rakentajina, ja he pitivät orjuudesta vapautuneiden ihmisten perustamia instituutioita, mustan yhteisöllisen ylpeyden ja voimavarojen lähteinä. Tämä eroaa antebellum narratiiveista, koska niissä tyypillisesti pantiin vastakkain vapautta etsivä afroamerikkalainen ja sitä sortavat instituutiot.⁸ Sodan jälkeen kirjoitetut orjanarratiivit antoivat myös

⁴ Andrews 2011, X-XX.

⁵ Yacovone 2004, 25.

⁶ Andrews & Davis 2003, 1.

⁷ Andrews 2011, XI-XII.

⁸ Andrews 2011, XIV.

uutta näkökulmaa sisällissodasta sekä afroamerikkalaisista, jotka kirjaimellisesti taistelivat va-
paudestaan.

1.2 Lähteet ja rajaus

Alkuperäislähteet ovat peräisin Chapel Hillin Pohjois-Carolinan yliopiston rahoittamasta laa-
jasta digitaalisesta kokoelmasta nimeltä: *Documenting the American South*, joka pitää sisäl-
lään teemoittain eriteltyjä pienempiä kokoelmia liittyen Yhdysvaltojen etelän historiaan, kir-
jallisuuteen ja kulttuuriin.⁹ Valikoin tämän työn aineistot digikokoelmasta: *First-Person Nar-
ratives of the American South*, koska se pitää sisällään paljon sellaista kirjoitettua aineistoa,
jota voi hyödyntää esimerkiksi muistitietotutkimuksessa.¹⁰ Päädyin valitsemaan työhöni seu-
raavat aineistot, koska ne ovat molemmat orjanarratiiveja Pohjois-Carolinan osavaltiosta,
jonka lisäksi ne ovat temaattisesti ja aikarajauksellisesti samantyyppisiä. Koska kandidaatin-
työ on pituudeltaan aika tiivis tutkielma, olen valinnut sen takia työhön vain kaksi käsiteltä-
vää omaelämäkertaa.

Tutkimuksen alkuperäisaineistoista ensimmäinen on *From Log Cabin to the Pulpit, or,
Fifteen Years in Slavery*, joka on vuonna 1848 Pohjois-Carolinassa orjuuteen syntyneen Wil-
liam H. Robinsonin kirjoittama omaelämäkerta. Teos on kolmas painos ja se on julkaistu
vuonna 1913. Kirjan on kirjoittanut Robinsonin sihteeri Florence Mitchell, mutta Robinson
on itse sanellut kirjan sisällön.¹¹ Robinson käy kirjassa läpi elämänsä keskeisimmät tapahtu-
mat, kuten: orjuus, sisällissota, vapaus, työhistoria, akateeminen koulutus ja papinvirka.

Toinen alkuperäislähde on *A Brief History of the Slave Life of Rev. L. R. Ferebee, and
the Battles of Life, and Four Years of His Ministerial Life. Written from Memory. To 1882*,
joka on Pohjois-Carolinassa vuonna 1849 orjuuteen syntyneen London R. Ferebeen omaelä-
mäkerta. Teos on julkaistu vuonna 1882. Hän kertoo kirjassa lyhyesti lapsuudestaan orjana ja
sisällissodasta. Hän kertoo kirjassa myös poliittisesta urastaan ja työstään papin virassa. Läh-
teistä johtuen tutkimus on rajoittunut paikallisesti Pohjois-Carolinan osavaltioon. Ajallinen
rajaus on käytännössä kaikki ne vuodet, joita omaelämäkerroissa käsitellään, eli pääosin
1840-luvun lopusta 1890-luvun loppuun.

⁹ <https://docsouth.unc.edu/index.html>, viitattu 20.05.2021.

¹⁰ <https://docsouth.unc.edu/fpn/>, viitattu 20.05.2021.

¹¹ Robinson 1913, 6.

Tutkimukseni tarkastelee historiallisia tapahtumia enemmän afroamerikkalaisesta näkökulmasta, mikä on vaikuttanut tutkimuskirjallisuuden valintaan työtä varten. Käsittelin Andrewsia kirjoittamaa orjanarratiiveihin liittyvää kirjallisuutta edellisessä kappaleessa. Metodikirjallisuutena käytän Essi Jouhkin vuoden 2020 väitöskirjaa *Teinikuntatoiminnan sukupolvet: muistitietohistoria oppikoulujen koululaisliikkeestä 1950–1970-luvuilla*, mikä kertoo hyvin muistitietotutkimuksesta metodina. Sen lisäksi hyödynsin metodikirjallisuudessa Outi Fingerroosin ja Riina Haanpään kirjaa *Muistitietotutkimus: metodologisia kysymyksiä*, joka toimii hyvin Jouhkin väitöskirjan tukena.

Etsin tutkimuksen omaelämäkerroille kontekstia muusta historiallisesta tutkimuksesta. Yksi näistä kirjoista on Donald Yacovonen ja Charles Fullerin teos *Freedom's Journey: African American Voices of the Civil War*. Kirja sisältää afroamerikkalaisten, olivat he sitten orjia tai vapaita miehiä, kuvauksia orjuuden viimeisistä hetkistä, sisällissodasta ja ajan hengestä afroamerikkalaisesta näkökulmasta katsottuna. Hyödynsin myös kirjailijoiden Boritt, G. S., Scott Hancock, ja Ira Berlinin kirjaa *Slavery, Resistance, Freedom*, mikä kertoo siitä, miten afroamerikkalaiset vastustivat orjuutta ja miten he reagoivat vapauteen päästyään kahleista. Sain kontekstia myös Susannah J. Uralin toimittamasta teoksesta *Civil War Citizens: Race, Ethnicity, and Identity in America's Bloodiest Conflict*. Kirja käsittelee kansalaisuutta, orjuutta ja sisällissotaa enemmän pohjoisessa asuvien afroamerikkalaisten näkökulmasta.

1.3 Menetelmät, rakenne ja tutkimuskysymykset

Koska etsin subjektiivisia kokemuksia tapahtumista, tutkimukseni koko näkökulma ja lähestymistapa on muistitietohistorialliseen tutkimukseen pyrkivää. Muistitieto juontuu englanninkielisestä termistä oral-history, joka viittaa ennen kaikkea suulliseen, haastattelumenetelmin tuotettuun aineistoon. Pohjaan tutkimukseni kuitenkin suomalaiseen muistitietotutkimukseen, jonka tutkimusperinteessä suuri osa aineistosta on kerätty kirjallisessa muodossa esimerkiksi omaelämäkertoina.¹² Muistitietotutkimus kertoo vähemmän menneisyyden tosista tapahtumista, ja keskittyy enemmän näiden tapahtumien merkitykseen muisteluhetkellä.¹³ Tässä tutkimuksessa tutkitaan siis omaelämäkerroissa mainittujen tapahtumien merkityksiä kirjan kirjoittajalle kirjan kirjoittamishetkellä.

¹² Jouhki 2020, 60.

¹³ Fingerroos & Haanpää 2006, 33.

On myös otettava huomioon muistitietoaineistoihin kohdistuva lähdekritiikki, joka pitkään suuntautui muistitietoaineistojen totuusarvoon ja ihmisen muistin luotettavuuteen tai epäluotettavuuteen. Muistitietoaineistoissa muistettuja asioita saatetaan painottaa, lisätä tai jättää pois sen mukaan, mitä muistelijä kokee kertomisen arvoiseksi.¹⁴ Muistelijä voi siis itse sensuroida ja muokata omaa tarinaansa sellaiseksi millaiseksi hän sen muisteluhetkellä haluaa.

Robinsonin ja Ferebeen omaelämäkertoihin liittyy myös se haaste, että heidän elämistään löytyy hyvin vähän, tai ei ollenkaan, aikaisempaa tutkimusta tai muuta tietoa. Esimerkiksi liittyen Robinsonin omaelämäkertaan, Jennifer L. Larson kirjoitti lähteen tueksi samaan digitaaliseen kokoelmaan tiivistelmän Robinsonin omaelämäkerrasta, jossa hän mainitsee: *“No published biographical articles exist for William H. Robinson, leaving his autobiography as the only source for information about his life.”*¹⁵ Robinsonin omaelämäkerta on ainoa häntä koskeva historiallinen lähdeaineisto, mikä aiheuttaa hankaluuksia, jos tapahtumia aletaan tarkastella historiallisen faktatiedon näkökulmasta. Omaelämäkerrat ovat myös kaupallisesti myynnissä, mikä herättää kysymyksen, että onko tapahtumia väritetty tai keksitty kirjaan, jotta se saisi enemmän huomiota? Nämä ovat syitä, miksi lähestyn aineistoja muistitiedon näkökulmasta, koska silloin voin tutkimuksessa keskittyä historiallisten tapahtumien merkityksiin itse muistelijalle, jolloin historiallisella faktatodellisuudella ei ole aivan yhtä suurta merkitystä.

Tutkimus on luonteeltaan mikrohistoriallista, koska tutkimuksen keskiössä on vain kaksi yksilöä. Muistitietotutkimuksessa tuotetaan menneisyydestä kerronnallisia kokonaisuuksia eli narratiiveja, ja näitä narratiiveja voidaan rakentaa tutkimukseen eri keinoin. Tyypillisesti muistitietotutkimuksessa käytetään laajaa aineistoa (kirjallista tai suullista), mikä mahdollistaa käsiteltävän aineiston ryhmittelyn esimerkiksi jakamalla tutkimuksen teemoihin tai erillisiksi diskursseiksi.¹⁶ En kuitenkaan omassa tutkimuksessa käsittele aineistoa temaattisesti, koska sen määrä on suppea, ja haluan pitää narratiivit lineaarisina. Tutkimus rakentuu siis siten, että yhdessä käsittelyosiossa käsitellään yhtä omaelämäkertaa, esimerkiksi osiossa kaksi käyn tiivistäen läpi William Robinsonin narratiivin, ja annan tutkimuskirjallisuuden avulla hänen elämänsä koskeville tapahtumille kontekstia. Osio kolme käsittelee London Ferebeen narratiivia, jolloin aineistojen tarkempi analyysi, vertailu ja tutkimuskysymysten käsittely sijoittuu tutkimuksen päätäntöön.

¹⁴ Jouhki 2020, 64–65.

¹⁵ Larson (viitattu 20.05.2021): <https://docsouth.unc.edu/fpn/robinson/summary.html>

¹⁶ Jouhki 2020, 84.

Tutkin myös, miten Robinsonin ja Ferebeen omaelämäkerrat sopivat sisällissodan jälkeän kirjoitettujen orjanarratiivien kontekstiin: ovatko ne jotenkin poikkeuksellisia, vai ovatko ne linjassa muiden postbellum-orjanarratiivien kanssa? Muistitietotutkimuksen yhteydessä on haasteellista muodostaa spesifejä tutkimuskysymyksiä, kun tutkitaan henkilöhistoriallisia aineistoja, mutta pyrin tutkimuksessa vastaamaan seuraavanlaisiin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitkä olivat merkittävimpiä tapahtumia kirjoittajien elämässä ja miten ne tulevat kirjoissa ilmi?
2. Miten he muistelivat orjuutta?
3. Mitä sisällissota merkitsi heille?

REV. W. H. ROBINSON, AUTHOR.

Lähde: William H. Robinson (1913); From Log Cabin to the Pulpit, or, Fifteen Years in Slavery, sivu 7, <https://docsouth.unc.edu/fpn/robinson/robinson.html> (viitattu 20.05.2021).

2 WILLIAM H. ROBINSONIN TARINA

2.1 Kokemukset orjuudesta ennen sisällissotaa

William H. Robinson syntyi Wilmingtonissa Pohjois-Carolinassa maaliskuun 11. päivänä vuonna 1848. Hänen vanhempansa olivat orjia, mutta heillä oli keinonsa ansaita työllä hieman rahaa. Hänen isänsä työskenteli satamassa ja hänen äitinsä oli kokki plantaasin isossa talossa, molemmat ansaitsivat pientä palkkaa. Robinsonin isä teki sopimuksen ostaakseen itselleen vapauden 1150 dollarilla, josta hän kerkesi maksaa 800 dollaria, mutta yllättäen hän joutui takaisin kahleisiin, ja hänet myytiin jonnekin etelään. Robinson ei nähnyt isäänsä enää koskaan sen jälkeen.¹⁷

Tuohon aikaan Robinsonin nimi oli vielä Bill (lempinimi nimestä William) Cowens, joka annettiin hänelle hänen omistajansa Tom Cowensin mukaan. Isäntä Tom kuitenkin menehtyi yllättäen, jolloin Robinsonin äiti ja kolme sisarta siirtyivät uudelle omistajalle nimeltään Scott Cowens, joka oli isäntä Tom Cowensin poika. Scott Cowens oli myös uhkapeluri ja juoppo. Ei mennyt kauaa, kunnes isäntä Scott pahoinpiteli Robinsonin äitiä pahemman kerran, minkä seurauksena nuori Robinson tarttui kirveen varteen ja löi Scottia sillä. Tämän teon jälkeen Robinson päätti paeta.¹⁸

Orjien karkailut olivat yleisiä, yleensä pienimuotoisia karkailuja esim. tapaamaan ystäviä tai perheenjäseniä, jotka sijaittivat toisella plantaasilla, mutta tietämättömiin karanneista

¹⁷ Robinson 1913, 11-23.

¹⁸ Robinson 1913, 26-29.

orjista tehtiin esimerkiksi kadonnut-henkilö julisteita, jossa karanneen orjan löytämisestä oli tarjolla rahapalkkio.¹⁹ Oli monia tapoja napata ja jäljittää karannut orja. Yksi näistä oli siihen työhön koulutetut "bloodhound" -vihikoirat, joita hyödynnettiin karanneiden orjien kiinniottamisessa. Karanneiden orjien isännät hyödynsivät useasti "ammatillisia" orjien kiinniottajia, jotka olivat erikoistuneet jäljittämään kadonneita orjia. He olivat usein köyhiä ja lukutaidottomia valkoisia miehiä, jotka saivat palkkaa käytetyn ajan ja kilometrien perusteella.²⁰ Robinsonin mukaan näitä koiria ja karkureiden metsästäjiä vastaan tehtiin improvisoituja aseita, esimerkiksi viikatteen terästä sai tehtyä miekan, mikä saattoi tulla tarpeeseen, jos joutui puolustautumaan koiria vastaan. Robinsonin omaelämäkerran mukaan valkoisilla miehillä oli joskus tapana naamioitua karanneiksi orjiksi, ja tällä tapaa moni karkuri oli jäänyt kiinni.²¹

Ennen sisällissotaa ja ennen Abraham Lincolnia, orjien pyynnöt ja rukoukset kahleista vapautumiselle kohdistuivat jumalalle, toivo oli rukouksessa. Robinson muisteli, kuinka oli yleistä, että orjat rukoilivat jumalalta vapautusta kahleista, mutta pian rukoukset kohdistuivat myös Lincolnin, ja häntä saatettiin verrata jopa Moosekseen: "*But they kept a constant knocking by faith at mercy's door, until God moved in his mighty power and touched the heart of Lincoln, who was a type of a second Moses, through whom he delivered us.*"²² Pohjoisen vapaat afroamerikkalaiset puolestaan suhtautuivat Lincolnin kärsimättömästi, johtuen hänen kantaa ottamattomasta asenteesta julistaa orjuutta kansakunnan murheiden perimmäiseksi syyksi.²³

Robinsonin karkureissu epäonnistui, kun hänet saatiin kiinni, ja hän palasi takaisin huomatakseen, että hänen äitinsä ja kaksi sisarta oltiin myyty pois. Ei ollut harvinaista, että orjat joutuivat eroon perheenjäsenistään, koska heitä ei juuri koskaan myyty "perhepakettina", oli valitettavan yleistä, ettei lapsi nähnyt vanhempiaan tai sisariaan enää sen jälkeen, kun heidät myytiin eri paikkoihin.²⁴ Tämä oli hänelle erityisen rankkaa aikaa, koska jokaista päivää varjosti kaipuu ja piiskan pelko. Kivuliaaksi muistoksi jäi kauppareissulla tehty pieni virhe, jonka seurauksena 11-vuotias Robinson sai juopuneelta Scott Cowensilta rankan pahoinpitelyn piiskalla, jonka seurauksista hän ei ollut fyysisesti täysin parantunut vielä elämäkerran kirjoittamishetkelläkään.²⁵ Robinson myytiin kuitenkin pian sen jälkeen uudelle omistajalle, jonka Robinson tunnisti olevan Robert E. Lee, yksi konfederaation menestyneimmistä ja

¹⁹ Franklin & Schweninger 2007, 20–29.

²⁰ Franklin & Schweninger 2007, 34. *Orjan kiinniotosta ansaittu palkka saattoi olla 3-15 dollaria.*

²¹ Robinson 1913, 31.

²² Robinson 1913, 36.

²³ Reidy 2010, 221.

²⁴ Franklin & Schweninger 2007, 30–31.

²⁵ Robinson 1913, 40.

tunnetuimmista kenraaleista sisällissodassa.²⁶ Sen jälkeen uusi omistaja osti Robinsonin E. Leeltä. Tämä uusi isäntä oli myös julma ja väkivaltainen, jonka luota Robinson harkitsi karkaamista. Robinson löysi kuitenkin ensimmäistä kertaa elämässään jumalan ja rukouksen voiman:

I knelt down in a corn row and prayed with that fervent, childlike simplicity for God in some way to get me back to my mother or into Canada, or else let me die and go to heaven. The Queen of England had said that if the slaves could reach the shores of Canada she would protect them, if it took the whole navy of England to do so.²⁷

Ennen sisällissotaa, yksi keino päästä orjuudesta vapauteen, oli karata pohjoiseen tai Kanaan.²⁸ Robinson karkasi uudestaan kahleista, ja hänen tavoitteena oli saada E. Lee ostamaan hänet takaisin. Robinson toivoi, että E. Lee myisi hänet isännälle, joka omistaa myös hänen äitinsä. Vuonna 1860, hänen äitinsä omistava isäntä Mr. Hadley osti Robinsonin, ja pian he palasivat takaisin Pohjois-Carolinaan, koska isäntä Hadley arveli sodan syttyvän. Robinson, hänen äitinsä ja 6 sisarusta olivat hetken aikaa yhdessä, kunnes Robinson myytiin hänen entisen omistajansa Scott Cowensin veljelle Joseph Cowensille Pohjois-Carolinassa. Robinsonille valehdeltiin, että Joseph Cowens aikoo ostaa hänen äitinsä, isänsä ja sisaruksensa ja yhdistää lopullisesti perheen. Robinson monesti salakuunteli isäntien keskusteluja, ja eräänä iltana he keskustelivat orjien mahdollisesta aseistamisesta, mutta päätyivät kielteiseen lopputulokseen, koska he ajattelivat orjien liittyvän taistelemaan heitä vastaan. Samoihin aikoihin helmikuussa 1861 muodostettiin Amerikan konfederaatio.²⁹ Konfederaation näkökulmasta orjien asettaminen tasa-arvoiseen asemaan valkoihoisten kanssa omassa maassa, olisi hyväksymätön haaste konfederaation identiteetille ja kunnialle.³⁰ Sen sijaan pohjoisessa poliitikot, kuten Thomas Jefferson ja Abraham Lincoln miettivät orjuuteen liittyviä ratkaisuja, joista yksi ehdotettu ratkaisu oli vapautettujen orjien pakotettu karkottaminen Yhdysvaltojen ulkopuolelle.³¹

²⁶ Robinson 1913, 53, 158.

²⁷ Robinson 1913, 58.

²⁸ Franklin & Schweninger 2007, 32.

²⁹ Robinson 1913, 72–77.

³⁰ Ayers, Thomas III & Rubin 2007, 89.

³¹ Andrews & Davis 2003, 2.

2.2 Kokemukset orjuudesta sisällissodan aikana

Huhtikuun 12. päivä 1861 sota alkoi, mikä herätti Robinsonissa toivon kahleista vapautumiselle: *“In a moment everything that had been told me by the Yankee soldiers, and by the underground railroad men, flashed in my mind; for many of them had told me that I would some day be free, and we looked forward to that day with great expectations”*.³² Isäntien keskustelua salakuunneltuaan Robinson oppi myös, että musta mies oli konfliktin kiistakapula, ja että vapauden valo saattaisi pian paistaa heille.³³

Sisällissota toi toivoa vapaudesta jokaiselle etelän afroamerikkalaiselle³⁴, ja taistelu alkoi, kun Robinson oli 13-vuotias. Huhtikuun 15. päivänä vuonna 1861 hän lähti isäntänsä kanssa sotaan kantaen aseenaan pelkkää nuijaa. Robinson oli isäntänsä kanssa sodassa ensin kolme kuukautta, ja sen jälkeen kuusi kuukautta, mikä päättyi siihen, että isäntä Joseph Cowens kuoli tykistötuleen Tennesseeen osavaltiossa Greenvillen kunnassa.³⁵ Konfederaation puolella afroamerikkalaiset työskentelivät armeijassa pääosin työläisinä tai palvelijoina³⁶, mikä oli myös Robinsonin rooli sodassa konfederaation puolella.

Isännän kuoleman jälkeen Robinson jatkoi työtä yksikön kokkina, kunnes Pohjoisen armeija sai hänet kiinni ja vapautti marraskuussa 1863.³⁷ Hän liikkui vapaana miehenä Pohjoisen armeijan mukana Greenvilleen, missä myös hänen äitinsä oli. Etelän kapinallisia ei ollut silloin lähistöllä, jolloin upseerit antoivat Robinsonille luvan edetä Hadleyn tilalle. Hänen äitinsä ei ollut tunnistanut kapinallisten harmaasta jenkkien siniseen uniformuun vaihtanutta poikaansa. Äiti vapautettiin.³⁸

Samoihin aikoihin vuonna 1863 Frederick Douglass meni Washingtoniin tapamaan presidentti Lincolnia. Douglass, joka monen muun afroamerikkalaisen johtajan tavoin oli niin sanottu *“self-made man”*, oli yksi sen ajan merkittävimmistä afroamerikkalaisista henkilöistä.³⁹ Hän yritti suostutella Lincolnia antamaan mustille oikeuden osallistua konfliktiin aseellisesti, mutta koska mustan väestön aseellistaminen oli mielipiteitä jakava aihe

³² Robinson 1913, 92.

³³ Robinson 1913, 96.

³⁴ Yacovone 2004, 18.

³⁵ Robinson 1913, 96.

³⁶ Yacovone 2004, 94.

³⁷ Robinson 1913, 98–99.

³⁸ Robinson 1913, 102.

³⁹ Reidy 2010, 217. *Self-made man* tarkoittaa ihmistä, joka on pelkästään omalla työnteollaan ja uurtuksellaan saavuttanut menestyksen elämässä.

pohjoisessa, sai Frederick Douglass aluksi kieltävän vastauksen.⁴⁰ Lopullinen vapaudenjulistus tuli 1. tammikuuta 1863, mikä takasi vapauden kaikille orjille ja mahdollisuuden unionille hyödyntää afroamerikkalaisia taistelussa kapinaa vastaan, jolloin myös pohjoisen afroamerikkalaiset johtajat alkoivat painostaa mustien värväytymistä uudistetulla voimalla.⁴¹ Presidentti myöntyi antamaan vapauden, muttei oikeuksia.⁴² Lincoln lähetti Douglassin Bostoniin, Massachusettsin osavaltioon, jossa hän pani alulle 54. ja 55. Massachusettsin värilliset rykmentit. Robinson muistelee, että hän ei saanut sodan alussa Pohjoisen armeijan puolella edes tehdä yksinkertaista työtä, kuten juoksuhautojen kaivamista, koska pohjoisen sotilaiden mukaan kyseessä oli valkoisen miehen sota.⁴³ Tämä kuitenkin muuttui vapaudenjulistuksen jälkeen ja, kun 54. ja 55. rykmentit perustettiin, joista Robinson itse värväytyi 54. rykmenttiin.

Massachusettsin värilliset rykmentit eivät kuitenkaan olleet tasa-arvoisia mustien ja valkoisten välillä: mustat eivät voineet saada upseerin arvoa värillisten rykmenttien alkuaikoina, koska ei tahdottu, että valkoiset rivisotilaat joutuisivat ottamaan käskyjä mustilta sotilailta.⁴⁴ Palkka oli myös epätasa-arvoinen: afroamerikkalaiset saivat vain noin 50 % palkasta valkoihoisiin sotilaisiin verrattuna, tasa-arvoiseen palkkaan liittyvistä lupauksista huolimatta. Vuonna 1864 tasa-arvoinen palkka taattiin vain niille mustille, jotka olivat jo vapaita liittyessään armeijaan, eli suurin osa afroamerikkalaisista ei saanut kunnon palkkaa kuin vasta sodan lopussa.⁴⁵ Robinson ei itse omaelämäkerrassaan maininnut armeijan epätasa-arvoisista kohdista, vaikka hän oli 54. rykmentissä yhdeksän kuukautta. Sieltä hänet siirrettiin perhesuhteiden perusteella Indianan 28. rykmenttiin. Hän oli armeijassa Pohjoisen puolella heinäkuusta 1863 alkaen joulukuuhun 1865, sillä aikavälillä hän osallistui lukuisiin taisteluihin.⁴⁶

2.3 Kokemukset sisällissodan jälkeisenä aikana

Sodan tultua päätökseen joulukuussa 1865 Robinsonilla ei ollut kotia, minne mennä, eikä mitään mistä aloittaa. Elämää ilman päämäärää. Sodanjälkeinen aika antoi vaikeuksia

⁴⁰ Robinson 1913, 106.

⁴¹ Reidy 2010, 221. *Vapaudenjulistus on suomennos termistä Emancipation Proclamation of 1863.*

⁴² Yacovone 2004, 193.

⁴³ Robinson 1913, 109.

⁴⁴ Yacovone 2004, 102–103.

⁴⁵ Yacovone 2004, 152.

⁴⁶ Robinson 1913, 117.

afroamerikkalaisille, heräsi kysymys: oliko sota ollut turhaa? Tähän mielikuvaan vaikutti esimerkiksi valkoisen miehen aiheuttama rasismi, Ku Klux Klan ja reilun oikeudenkäynnin puutteellisuus.⁴⁷ Robinson oli jättänyt äitinsä sodan aikana Knoxvilleen, Tennesseeen osavaltioon, mutta äiti oli joutunut siirtymään pois sodan jaloista jonnekin muualle. Robinson ei nähnyt äitiään moneen vuoteen vuoden 1863 jälkeen, mutta hän onnistui kuitenkin löytämään äitinsä ja 5 sisarta sodan jälkeen eri kirkkojen avulla. Sodan jälkeen kirkko oli yksi merkittävimmistä välineistä afroamerikkalaisten keskuudessa kadonneiden perheenjäsenten jäljittämiseksi, koska kirkko piti jonkinlaista kirjaa siellä käyneistä ihmisistä.⁴⁸

Robinson teki töitä palomiehenä Nashvillessa Tennesseeen osavaltiossa, ja hänen työtehtävänä oli ajaa palokunnan letkukärryä. Hän oli yhteensä 17 kuukautta töissä palomiehenä, mistä hän irtisanoutui, kun hän otti vastaan työtehtävän laulajana ja banjon soittajana kiertävässä esiintyjäseurueessa, joka tunnettiin nimellä Tennessee Singers.⁴⁹ Robinson muisteli kuinka kaikki kohtelivat häntä niin erillä tavalla verrattuna siihen, miten häntä kohdeltiin, kun hän oli orja, mikä sai hänet tiedustelemaan itseltään: *“Is this heaven, and am I in it?”*.⁵⁰ Hän oli jossain määrin päässyt ohi vaikeista ajoista, joita hän koki orjana ollessaan, ja hän oli löytänyt elämäniloa ja tarkoitusta työstään.

Erään konsertin jälkeen englantilainen William S. Beckenworth (tunnettiin myös nimellä Lordi Beckenworth) pyysi Robinsonia tulemaan mukanaan Englantiin. Saatuaan luvan manageriltaan Robinson lähti seuraavana päivänä Englantiin, jossa hän oli vieraana 11 ja puoli kuukautta, tästä ajasta hän nukkui Lordi Beckenworthin talossa kolme yötä. Vierailun ensimmäisten viikkojen aikana Beckenworthin talolla oli aina iltaisin noin parikymmentä ihmistä, jotka halusivat kuulla Robinsonin tarinoita orjuudesta. Britanniassa oltiin hyvin kiinnostuneita orjanarratiiveista jo 1700-luvun lopulta lähtien, ja orjien kirjoittama kirjallisuus sai verrattain hyviä myyntilukuja orjuutta vastustavassa Englannissa.⁵¹

Beckenworthin kaksi tyttäätä päättivät myös opettaa Robinsonille kirjoitus- ja lukutaidon, jonka hän oppi kotiopetuksessa noin kymmenessä kuukaudessa. Opittuaan kirjoittamaan, hän kirjoitti kirjeitä Yhdysvaltojen silloiselle presidentti Ulysses S. Grantille, koska Robinson oli sodan aikana nostanut silloisen pohjoisen kenraalin hatun maasta. Kirjeisiin presidentti myös vastasi:

⁴⁷ Yacovone 2004, 183.

⁴⁸ Robinson 1913, 117.

⁴⁹ Robinson 1913, 122.

⁵⁰ Robinson 1913, 123.

⁵¹ Andrews & Davis 2003, 1.

*The president paid me a very high compliment for the exalted station I had reached in so short a time, and invited me to visit the White House on my return to America. He advised me to remain in England until I was thoroughly polished at the hands of this noble family, so that I might return a useful man to my race and the nation.*⁵²

Hän lähti Englannista takaisin Yhdysvaltoihin ja vuonna 1874 hän aloitti korkeakouluopinnot Nashvillessa Tennesseessä. Mustien yliopistoja alettiin perustamaan heti sodan jälkeen etelässä.⁵³ Hän sai opintoihin rahoitusta Beckenwortheilta Britanniasta, joista oli muodostunut Robinsonille todellisia ystäviä. Myöhemmin hän aloitti työt opettajana Tennesseen Lebanossa, mutta pian irtisanoutui palkkaan tyytymättömänä. Hän aloitti ystävyysuhteiden pohjalta työt junassa vaunupalvelijana, tätä työtä hän teki kuuden vuoden ajan.⁵⁴ Hän teki myös töitä kokkina, ja hän jäi koukkuun uhkapelaamiseen. Hän jätti uhkapelaamisen ja alkoholin käytön taakseen sen jälkeen, kun hän kuuli päässään äitinsä sekä jumalan äänen, milloin kaikki rukoukset ja usko palautuivat hänen mieleensä. Robinson huolestui sielunsa hyvinvoinnista ja hän alkoi etsimään herraa rukouksissaan. Hän liittyi kirkkoon ja sai koulutuksen.⁵⁵ Vuonna 1892 hän sai vanhemman pastorin arvon⁵⁶ African Methodist Episcopal-kirkossa, ja samana vuonna myös hänen vaimonsa menehtyi, jonka kanssa hän oli ollut naimisissa vuodesta 1877 lähtien. Seuraavan viiden vuoden aikana Robinson kiersi Yhdysvalloissa saarnaamassa, ja hän oli mukana perustamassa kirkkoja Michiganiin, Illinoisiin ja Indianaan.⁵⁷

Robinson päättää omaelämäkertansa kertomalla nimensä alkuperän. Hän oli elänyt Cowens sukunimellä elämästään pitkän ajan, mutta hän ja suuri osa hänen suvustaan koontuivat sodan jälkeen ja ottivat kaikille yhteisen sukunimen: Robinson. Nimi on peräisin fiktiivisen tarinan Robinson Crusoesta, jonka mukaan hänen isänsä oli Afrikassa nimetty. Crusoe oli tiedetty tarina Etelä-Afrikassa madagascarilaisessa heimossa, jonka prinssi Robinsonin isä oli ollut. Hän rukoili, ettei kukaan heistä aseta tätä nimeä häpeään, ja että kirjan lukija voi auttaa Robinsonin sukua ostamalla kyseisen elämäkerran.⁵⁸ Kirjan lopussa on sen jälkeen vielä kaksi pastori Robinsonin kirjoittamaa saarnaa. Hän omisti kirjan tyttärelleen Marguerietelle.

⁵² Robinson 1913, 129.

⁵³ Foner 2007, 132.

⁵⁴ Robinson 1913, 134–135.

⁵⁵ Robinson 1913, 138–139.

⁵⁶ Käännös sanasta "elder", eli hän on virkamies, joka saarnaa ja opettaa.

⁵⁷ Robinson 1913, 150.

⁵⁸ Robinson 1913, 158–159.

3 LONDON R. FEREBEEN TARINA

3.1 Kokemukset ennen- ja sisällissodan aikana

Ferebee syntyi orjuuteen elokuun 18. päivänä vuonna 1849 Currituckin piirikunnassa Pohjois-Carolinassa. Hänen äitinsä myytiin pois, kun Ferebee oli hyvin varhaisessa iässä. Syy tähän oli väkivaltaiseksi yltynyt tappelu, joka syntyi äidin ja isännän sekä tämän vaimon välille. Ferebee ja muutama hänen sisartaan myytiin äidin mukana, ja Ferebee oli äitinsä kanssa siihen asti, kunnes oli tarpeeksi vanha tekemään töitä. Hän kerkesi erkaantumisen jälkeen nähdä äitinsä vain kaksi kertaa, ennen kuin hän kuoli. Hän muistelee, kun hän joutui lapsena eroon äidistään: *“After leaving my mother, I had a rough life. Many hardships I had to undergo, as all young slave children had to suffer”*.⁵⁹ Ferebee oli siis yksi monien joukossa, joka orjuuden seurauksena joutui eroon vanhemmistaan.

Ferebee teki töitä isännälleen kapteeni Edwin T. Cowlesille satamassa sekä hänen veneellään. Kun Ferebee kasvoi vanhemmaksi ja kokeneemmaksi merenkulkijaksi, hän oppi ohjaamaan alusta jopa yöllä. Hän ansaitsi ahkeruudellaan isäntänsä kiintymyksen, minkä seurauksena isäntä kielsi julman kohtelun Ferebeetä kohtaan. Isännän vaimo puolestaan oli ilkeä Ferebeetä kohtaan, mutta vain hänen isäntänsä sai rankaista häntä. Ferebee oli myös hyvissä väleissä Cowlesin tyttärien kanssa, jotka kohtelivat häntä hyvin vielä omaelämäkerran kirjoittamisen aikana vuonna 1882.⁶⁰

⁵⁹ Ferebee 1882, 7.

⁶⁰ Ferebee 1882, 8.

Vuonna 1861 Ferebee asui isäntänsä perheen kanssa Still Townissa Pohjois-Carolinassa. Sisällissodan sytyttyä samana vuonna he pakenivat sodan jaloista etelää kohti Shilohin kaupunkiin. Ferebee lähti sieltä pakomatkalta ja saavutti pohjoisen joukot, joiden kanssa hän oli vuoteen 1863 asti. Vuonna 1863 hän seurasi armeijaa Elisabeth Cityyn, missä he toimittivat Ferebeen isänsä luokse. Koska sota oli meneillään Ferebee tuli isänsä kanssa lopputulokseen, että paras keino selviytyä, oli kulkea pohjoisen armeijan mukana, koska silloin heidän vapautensa oli taattu. Hän asui isänsä kanssa hetken aikaa Newbernissä, jolloin Ferebee aloitti koulunkäynnin kristillisessä kirkossa, jossa häntä opetti afroamerikkalainen opettaja. Hän muutti isänsä kanssa Roanoken saarelle, jonne hänen isänsä ulkoisen avun avulla perusti koulun vuonna 1864.⁶¹

Ferebee menestyi hyvin koulussa ja oppi nopeasti lukemaan ja kirjoittamaan. Menestyksen seurauksena hänestä tehtiin apuopettaja, mutta opiskelun aikana myös hänen terveytensä heikkeni ja näkökyky huonontui. Hän teki uskontunnustuksensa syyskuussa 1864, ja sai valvojan aseman sapattikoulussa. Hän oli pidetty henkilö oppineiden keskuudessa: *“All the teachers and scholars and members of the church apparently appreciated me for my usefulness in church, school, &c.”* Hän ei kuitenkaan ollut koulussa suosittu kaikkien keskuudessa: viidentenä päivänä heinäkuuta vuonna 1865, oppilas nimeltä Miles Bartlette iski sydäntä lähelle menevän iskun puukolla Ferebeen vasempaan olkapäähän, minkä seurauksena hänellä meni toipumiseen kuukausia. Hyökkäyksen syynä oli Ferebeen asema apuopettajana, koska hän oli ollut opettajan kanssa samaa mieltä siitä, että Bartlette tulisi siirtää alemmalle luokalle huonon koulumenestyksen seurauksena.⁶²

3.2 Kokemukset sisällissodan jälkeisenä aikana

Sodan tultua päätökseen, myös koulut alkoivat kukoistaa. Kun vapaus koski kaikkia rotuja, alkoivat ihmiset jakaantua Roanoken saarelta eri puolille Pohjois-Carolinan osavaltiota ja Yhdysvaltoja. Ferebeen sekä hänen isänsä muuttivat takaisin Elisabeth Cityyn vuonna 1867. Opettamisesta oli tullut Ferebeelle tuttua, ja hän meni töihin yksityiseen kouluun Nixontonissa

⁶¹ Ferebee 1882, 9.

⁶² Ferebee 1882, 10–11.

Pasquotankin piirikunnassa, jossa hän opetti putkeen kolme vuotta. Ferebee sai hyvän maineen opettajana jo varhaisessa iässä. Vuonna 1869 hän kiinnostui lain opiskelemisesta, ja sai työpaikan ja opetusta Tuomarilta nimeltä C. C. Pool.⁶³

Ferebee kiinnostui myös politiikasta, ja hänen tavoitteenaan oli päästä poliittiseen virkaan. Hän ei juuri koskaan horjunut pois republikaanien periaatteista, ja hän alkoi saamaan kampanjoinnillaan huomiota. Maaliskuussa 1872 hän meni naimisiin Lucinda Smith -nimisen naisen kanssa Camdenin piirikunnassa. Hänen mielenkiintonsa paikallispolitiikkaa kohtaan kasvoi:

I was yet engaged in politics. I had, in my own county, many enemies that I was unconscious of, both colored and white of my own party, for the fact that the colored voters, which is the strength of the Republican party in Pasquotank county, had severally expressed a desire of my coming before them as a candidate, and as my aspiration was the Legislature or the Senate, and, at that time, could have received any office within the gift of the people.⁶⁴

Ferebeen poliittiset pyrkimykset sopivat myös ajan kontekstiin. Yhdysvaltojen historiassa sisällissodan jälkeistä aikaa 1865–1877 kutsutaan rekonstruktioksi, mikä käytännössä oli sodassa hävinneen etelän poliittista jälleenrakentamista, jonka tavoitteena oli antaa uudelle vapaalle väestölle kansalaisyhteisyyttä. Rekonstruktio tarjosi afroamerikkalaiselle väestölle kolme perustuslaillista muutosta: 13. lainlisäys (1865), joka lakkautti orjuuden; 14. lainlisäys (1868), mikä takasi afroamerikkalaiselle väestölle yhtäläisen oikeudellisen suojan; ja 15. lainlisäys (1870), joka antoi äänioikeuden mustille miehille.⁶⁵

Rekonstruktion seurauksena afroamerikkalaiset alkoivat ottaa osaa politiikassa vuosia sodan jälkeen, mikä sai suurta vastusta rekonstruktion vastustajilta. Afroamerikkalaisia oli hallinnollisissa tehtävissä jokaisessa entisen konfederaation osavaltiossa, ja virkaa pitäneiden määrään vaikutti osavaltion musta asukasmäärä. Heillä ei kuitenkaan ollut oikeaa poliittista valtaa osavaltiossa, vaikka mustaa väestöä olisikin ollut merkittävästi. Rekonstruktionin päätyttyä vuonna 1877, etelässä monesti pyyhittiin tietoja virassa olleista mustista. Tietojen pyyhkijöiden mielestä virassa olleilla afroamerikkalaisilla ei ollut esimerkiksi riittävää koulutusta tai älykkyyttä sellaisen viran pitämiseen. Rekonstruktio nähdään kuitenkin nykyään

⁶³ Ferebee 1882, 11–12.

⁶⁴ Ferebee 1882, 13.

⁶⁵ Andrews 2011, IX.

kunnioitettavana, mutta pitkälti epäonnistuneena yrityksenä ottaa käyttöön toimiva ja moniro-
tuinen demokratia, ensimmäistä kertaa Yhdysvaltojen historiassa.⁶⁶

Ferebeen tavoitteena oli päästä poliittiseen virkaan republikaanipuolueessa, mutta hä-
nen poliittiset pyrkimykset jäivät tyhjiksi toiveiksi. Ferebee joutui lavastetun juonen kohteeksi,
jossa häntä syytettiin maksutositteiden väärentämisestä. Juonen takana oli piirikunnan rahas-
tonhoitaja T. P. Wilcox, joka muutaman muun korruptoituneen virkamiehen avulla onnistui
epäreilun oikeudenkäynnin kautta saamaan Ferebeelle neljän vuoden vankeustuomion, josta
hän kerkesi istua 27 päivää vuonna 1874. Hän sai luvan saarnata vankilassa, ja hän sai uskon-
miehenä paljon kunnioitusta sinä lyhyenä aikana. Hänen ystävänsä hoitivat hänen oikeudellisia
asioita sillä aikaa, kun hän oli vankilassa, ja Ferebee sai lopulta kuvernööriltä armahduksen.
Salajuonen takana olleet virkamiehet jäivät lopulta kiinni.⁶⁷

Vuonna 1877 Ferebee sai luvan saarnata papin virassa ja vuotta myöhemmin hän
liittyi African Methodist Episcopal Zion (A.M.E Zion) -kirkkoon. Hänet lähetettiin Granvillen
piirikuntaan, jossa hän oli vastuussa kaksi vuotta 1880–1881. Hän koki paljon ylämäkiä työs-
kennellessään kirkolle, mutta hän kuvaili myös vuoden 1881 olleen mukavaa aikaa papin vi-
rassa. Hän palveli virassaan useissa piirikunnissa ja kirkoissa, kuten esimerkiksi Pohjois-Caro-
linan pääkaupungissa Raleighissa.⁶⁸

Orjanarratiivi päättyy Ferebeen arvioon hänen ajastaan papin virassa: “*Since I
have been in the ministry I have had always spiritual success. I have closely kept the number
of all the converts, which I claim will add some stars to my crown if I continue faithful. My
church ledger shows six hundred and fifty (650) converts*”. Hän piti kirjaa uskoon käännety-
istä ihmisistä, minkä avulla hän perustelee onnistumistaan papin virassa. Omaelämäkerta
päättyy L. R. Ferebeen ilmoitukseen, jossa hän kertoo kirjan kirjoitusajankohdan ja paikan:
Raleigh, Pohjois-Carolina, tammikuu 19. 1882.⁶⁹

⁶⁶ Foner 2007, 118–121.

⁶⁷ Ferebee 1882, 13–20.

⁶⁸ Ferebee 1882, 23.

⁶⁹ Ferebee 1882, 24.

4 PÄÄTÄNTÖ

Molemmat omaelämäkerrat lokeroituvat hyvin sisällissodan jälkeen kirjoitettujen orjanarratiivien joukkoon, koska niissä esiintyy paljon niille tyypillisiä piirteitä, joista kerroin johdannossa. Vaikka Robinsonin karkausyritysten kuvaaminen on ehkä tyypillisempi piirre ennen sisällissotaa kirjoitetuille orjanarratiiveille, niin puolestaan Ferebeen kuvaus siitä, miten hän selvisi orjuudesta saamalla isäntänsä suosion olemalla hänelle hyvä orja, on tyypillisempi piirre postbellum orjanarratiiveille. Molemmissa narratiiveissa tulee ilmi yleinen ylpeys omaan elämäntyöhön, oli se sitten orjana tai vapaana miehenä, mikä on myös tyypillistä sodan jälkeisissä orjanarratiiveissa. Muiden postbellum narratiivien lailla, Robinsonin ja Ferebeen omaelämäkertoissa kerrotaan orjuuden vääryyksistä, joko paljon tai melko vähän: Robinson kertoo tarkoin kuvauksin kaikista niistä vääryyksistä ja kärsimyksistä, joita hän ja muut orjat joutuivat asemassaan kokemaan, kun taas Ferebee muistelee ajastaan orjana verrattain vähän. Molemmissa kirjoissa keskeinen narratiivi on, miten tarinan henkilö nousee orjuudesta kunnioitettavan henkilön, kuten papin tai virkamiehen asemaan. Robinson ja Ferebee olivat molemmat pastoreja A.M.E-kirkossa, ja he antoivat itsestään kuvan afroamerikkalaisen yhteisön (kuten kirkon) hengellisinä rakentajina. He perustelivat hengellistä menestystään esimerkiksi pitämällä kirjaa uskoon kääntyneiden määräästä.⁷⁰ Narratiivit antoivat myös afroamerikkalaista näkökulmaa sisällissodasta, varsinkin Robinsonin omaelämäkerta, jossa hän kuvasi sodan kulkua, sekä hänen omaa osuuttaan konfliktissa ja siinä taistelleiden afroamerikkalaisten rohkeutta taistelussa.

Olen huomannut, että mikrohistoriallisessa tarkastelussa tutkimuskysymykset ja vastaukset niihin ovat monesti hieman rivien välissä. Omaelämäkertoihin on ensisijaisesti

⁷⁰ Robinson 1913, 150-151, Ferebee 1882, 24.

kirjoitettu sellaisia asioita, jotka ovat syystä tai toisesta jäänyt muistelijalle mieleen, ja jotka muistelija kokee oman elämän ja yhteisön kehitykselle merkityksellisiksi. Näitä asioita Robinsonin ja Ferebeen narratiiveissa keskeisesti ovat esimerkiksi orjuus, sota, vapaus ja uskonto. Koulutus, niin akateeminen kuin kristillinen, olivat molemmille henkilöille henkilökohtaisesti merkittäviä asioita ja he kertoivat niistä kirjoissa paljon, varsinkin Ferebee. Yksi merkittävimmistä teemoista omaelämäkerroissa on vapaus: vapaus kahleista ja oman elämän rakentaminen vapaana miehenä Yhdysvalloissa ovat keskeisiä teemoja molemmissa orjanarratiiveissa. Vapaus ilmenee erityisen hyvin Robinsonin omaelämäkerrassa kantavana teemana. Kirjassa tulee mainiosti esille se, kuinka tärkeä ja merkittävä asia toivo vapaudesta oikein oli orjalle.

Myös perhesuhteet olivat molemmille henkilöille hyvin merkityksellisiä, vaikkoeivat he kertoneet paljoa perheestä itsestään tai antaneet tarkkoja kuvauksia perheenjäsenistään, nousi perhe molemmissa omaelämäkerroissa kuitenkin useasti esille. Perhe tuli omaelämäkerroissa esille varsinkin silloin, kun kerrottiin miten perheestä erkaannuttiin tai miten sen kanssa palattiin yhteen. Tavallista arkea kuvailtiin lopulta melko vähän, ja molemmat narratiivit keskittyivät enemmän kuvailemaan työuraa, jonka päätepisteenä oli pastorin virka. Rukoukset kahleista vapautumiselle jäi varsinkin Robinsonilla mieleen. Ferebeelle myös poliittiset pyrkimykset olivat merkityksellisiä. Robinsonin kirjassa puolestaan oli paljon kuvauksia afroamerikkalaisten kokemuksista, esimerkiksi sisällissodassa. Sisällissota merkitsi suurimmalle osalle afroamerikkalaisista tulevaisuutta, jossa he ovat vapaita kansalaisia. Mahdollisuus osallistua henkilökohtaisesti taisteluun oli merkittävää, koska kyseessä oli taistelu afroamerikkalaisten vapaudesta. Sisällissota ei saanut niin suurta merkitystä Ferebeen omaelämäkerrassa, johtuen ehkä siitä, että hän ei ottanut henkilökohtaisesti osaa konfliktiin. Molemmat olivat myös hyvin nuoria, 12–13–vuotiaita, kun sota syttyi. Molemmissa omaelämäkerroissa orjuuteen ja sisällissotaan liittyvät muistot ovat ajoilta, jolloin he olivat lapsia.

Pitää myös ottaa huomioon asiat, joista kirjoissa ei muisteltu. Kummassakaan kirjassa ei esimerkiksi tullut merkittävästi esille sodanjälkeinen tai sen aikainen rasismi. Rasismi tuli molemmissa kirjoissa kyllä ilmi, mutta siihen liittyviä asioita muisteltiin melko vähän. Ehkä se oli aihe, joka oli sen ajan mustalle miehelle Yhdysvalloissa jossain määrin arkipäiväistä, eivätkä he nähneet yhteiskunnan rasistisiin epäkohtiin puuttumista kirjoitushetkellä merkityksellisenä tavoitteena. Esimerkiksi Robinson ei maininnut palkkaan liittyviä epäkohtia, kun hän muisteli palvelustaan 54. värillisessä rykmentissä, mutta voi olla, että hän ei nuoren ikänsä takia kokenut tai kiinnittänyt huomiota samoihin asioihin kuin vanhemmat sotilaat. Asiasta kirjoittamatta jättäminen on valinta, mutta tarkoittaako se sitä, että asiat kuten arki, jotka

tulevat kirjoissa huonommin ilmi, ei ollut kirjoittajan mielestä kertomisen arvoista, vai oliko sellaiset asiat vain isomman narratiivin tiellä, mistä muistelijä halusi kertoa?

Tärkeä huomio on kuitenkin se, että vaikka kirjat eivät sisällöllisesti juurikaan ota kantaa sen ajan yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuuksiin, se ei tarkoita, etteikö kirjoilla olisi sanomaa näitä asioita vastaan. 1800-luvun Yhdysvalloissa valkoihoiset näkivät afroamerikkalaisen tyypillisesti hassunkurisena ja laiskana typeryksenä, joka eli tyytyväisenä yksinkertaista ja onnellista elämää hyväntahtoisen isännän omistuksen alaisena.⁷¹ Robinsonin, Ferebeen ja kaikkien muiden entisten orjien orjanarratiivit taistelivat tuota käsitystä vastaan, he halusivat osoittaa sen vääräksi. Afroamerikkalaiset, kuten Robinson ja Ferebee, halusivat rakentaa omaa, ja koko mustan yhteisön identiteettiä sisällissodan jälkeen. He halusivat osoittaa olevansa yhtä lailla Yhdysvaltojen kansalaisia, jotka elivät elämäänsä yhdysvaltalaisen arvojen mukaisesti: menestys kovan työn seurauksena, ja uskollisuus jumalalle ja perheelle. Nämä nousivat merkittäviksi arvoiksi myös Robinsonin ja Ferebeen omaelämäkertoissa.

⁷¹ Yacovone 2004, XVII, 25.

LÄHTEET

Alkuperäislähteet

William H. Robinson (b. 1848): *From Log Cabin to the Pulpit, or, Fifteen Years in Slavery*. <https://docsouth.unc.edu/fpn/robinson/menu.html>, viitattu 20.05.2021.

London R. Ferebee (b. 1849): *A Brief History of the Slave Life of Rev. L. R. Ferebee, and the Battles of Life, and Four Years of His Ministerial Life. Written from Memory. To 1882*. <https://docsouth.unc.edu/fpn/ferebee/menu.html>, viitattu 20.05.2021.

Tutkimuskirjallisuus

Andrews, William L. (2011). *Slave Narratives After Slavery*. Oxford ; New York: Oxford University Press.

Andrews, William L., & Davis, David A. (2003). *North Carolina Slave Narratives: The Lives of Moses Roper, Lunsford Lane, Moses Grandy & Thomas H. Jones*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Ayers, Edward L., Thomas III, William G. & Rubin, Anne S. (2007). *Black and on the Border*. Teoksessa *Slavery, Resistance, Freedom*. Toim. Gabor S. Boritt & Scott Hancock. Oxford & New York: Oxford University Press.

Documenting the American South: <https://docsouth.unc.edu/index.html>, viitattu 20.05.2021.

Fingerroos, Outi, et al. (2006). *Muistitietotutkimus: Metodologia Kysymyksiä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

First-Person Narratives of the American South, Collection: <https://docsouth.unc.edu/fpn/>, viitattu 20.05.2021.

Foner, Eric (2007). “*The Tocsin of Freedom*”: *The Black Leadership of Radical Reconstruction*. Teoksessa *Slavery, Resistance, Freedom*. Toim. Gabor S. Boritt & Scott Hancock. Oxford & New York: Oxford University Press.

Franklin, John H. & Schweninger, Loren (2007). *The Quest for Freedom: Runaway Slaves and the Plantation South*. Teoksessa *Slavery, Resistance, Freedom*. Toim. Gabor S. Boritt & Scott Hancock. Oxford & New York: Oxford University Press.

Hancock, Scott (2007). *Introduction*. Teoksessa *Slavery, Resistance, Freedom*. Toim. Gabor S. Boritt & Scott Hancock. Oxford & New York: Oxford University Press.

Jouhki, Essi. (2020). *Teinikuntatoiminnan Sukupolvet: Muistitietohistoria Oppikoulujen Koululaisliikkeestä 1950–1970-luvuilla*. Oulu: Oulun yliopisto.

Larson, Jennifer L. tiivistelmä Robinsonin omaelämäkerrasta: <https://docsouth.unc.edu/fpn/robinson/summary.html>, viitattu 20.05.2021.

Reidy, Joseph P. (2010). *The African American Struggle for Citizenship Rights in the Northern United States during the Civil War*. Teoksessa *Civil War citizens: Race, ethnicity, and identity in America's bloodiest conflict*. Toim. Ural, S. J. New York: New York University Press.

Yacovone, Donald. (2004) *Freedom's Journey: African American Voices of the Civil War*. Chicago: Lawrence Hill Books.

